

Decyzja
Prezydium KK
nr 58/23

ws. Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2023-2026

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedkłada propozycję w sprawie wzrostu w 2024 roku: wynagrodzeń w gospodarce narodowej, w tym w państwowej sferze budżetowej, minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wraz z opinią do Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2023-2026 (zwany dalej WFPF lub Planem), przekazanego partnerom społecznym 27 kwietnia 2023 r.

1. Na podstawie art. 16 ust.4 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232 z późn. zm.)

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” proponuje, aby w 2024 roku:

- wzrost wynagrodzeń w gospodarce narodowej wynosił nie mniej niż 12,71%
- wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej wynosił nie mniej niż 20 %
- wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę wynosił:
 - od 1 stycznia 2024 r. nie mniej niż 13,89 % **(o 500 zł)**;
 - od 1 lipca 2024 r. nie mniej niż 6,09 % **(o 250 zł)**
- wskaźnik waloryzacji emerytur i rent wynosił nie mniej niż średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług w 2023 roku, o którym mowa w art. 89 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 z późn. zm.), zwiększony o co najmniej **50%** realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia za pracę w roku 2023.

Prezydium KK zastrzega sobie prawo korekty zaproponowanych wzrostów wynagrodzeń oraz emerytur i rent m.in. w przypadku zmiany przez stronę rządową prognozowanych wskaźników makroekonomicznych stanowiących podstawę do prac nad projektem ustawy budżetowej na 2024 rok lub innych zdarzeń wpływających negatywnie na dochody pracowników.

Prezydium KK uznaje za konieczny tak wysoki wzrost wynagrodzeń w sferze budżetowej z uwagi na drastyczny spadek wartości realnych wynagrodzeń w sferze finansów publicznych

wynikający z wysokiego poziomu inflacji w ostatnich latach przy jednoczesnym braku odpowiedniego wzrostu płac w państwowej sferze budżetowej. Spadek wartości realnych wynagrodzeń w związku z nadmiernym poziomem inflacji w 2023 r zgodnie z aktualną prognozą wyniesie około 4,2 pp., a w 2022 r. wyniosło ponad 10 pp.

Mając jednocześnie na uwadze stan finansów publicznych oraz prognozy gospodarcze, proponujemy alternatywne rozwiązanie w podziale na kolejne etapy. I tak:

- jeszcze w 2023 roku przeznaczyć środki na wynagrodzenia w sferze finansów publicznych w wysokości gwarantującej powstrzymanie spadku ich wartości realnej, to jest o około 4,2 pp,
- w kolejnych latach zagwarantować wzrost wynagrodzeń w sferze finansów publicznych na poziomie co najmniej zakładanej inflacji powiększonej o co najmniej 3 do 4 pp dla zniwelowania spadku realnych wynagrodzeń w latach 2021 - 2023.

Ponadto Prezydium KK zauważa, że w okresach wysokiej inflacji zwiększa się potrzeba szybkiej reakcji na spadek siły nabywczej najniższych świadczeń, dlatego aktualnym pozostaje postulat NSZZ „Solidarność” systemowego uregulowania waloryzacji najniższych świadczeń emerytalno-rentowych, tak aby ich coroczny wzrost odpowiadał dynamice wzrostu minimum egzystencji.

II. Wieloletni Plan Finansowy

Prezydium KK zgadza się z diagnozą, że nadal istnieje duża niepewność związana z poważnymi ryzykami wskazanymi w dokumencie takim jak: dalszy przebieg wojny na Ukrainie, jej wpływ na światową gospodarkę, napływ emigrantów z Ukrainy, stopień realizacji projektów z KPO, sytuacja gospodarcza w Unii Europejskiej.

Mając powyższe na uwadze należy z dużą ostrożnością podchodzić do powrotu do stabilizacyjnej reguły wydatkowej, biorąc pod uwagę konieczność przedłużenia pomocy zarówno dla obywateli, jak i przedsiębiorstw.

Mimo upływu roku od ostatniej aktualizacji nadal nie uwzględniono wpływu powrotów migrantów na Ukrainę na krajowy rynek pracy. Prezydium KK podtrzymuje wniosek o przygotowanie scenariusza dotyczącego sytuacji na rynku pracy uwzględniającego powrót części obywateli Ukrainy do Ojczyzny w czasie trwania i po zakończeniu konfliktu zbrojnego. Prezydium KK zwraca uwagę, że w Unii Europejskiej trwa dyskusja o zmianach w nadzorze finansów publicznych i koordynacji polityk gospodarczych, które mogłyby zostać wprowadzone od 2024 roku, a do końca 2023 roku obowiązuje zmodyfikowana w 2022 roku stabilizująca reguła wydatkowa.

WFPF zakłada, że w bieżącym roku tempo wzrostu gospodarczego w Polsce znacząco wyhamuje – realny PKB wzrośnie o 0,9%. W kolejnych latach nastąpi stopniowe ożywienie gospodarki – w 2024 roku tempo wzrostu realnego PKB wyniesie 2,8%, a w latach 2025-2026 odpowiednio 3,2% oraz 3,0%.

Prezydium KK zwraca uwagę, że prognoza wzrostu realnego PKB jest ostrożna, biorąc pod uwagę, że wzrost realnego PKB w 2022 był wyższy niż zakładano w WFPF w 2021 r. oraz zanotowano mniejszy niż oczekiwano spadek realnego PKB w I kwartale 2023 r. (*Szybki szacunek produktu krajowego brutto za I kwartał 2023 roku*, GUS).

Inflacja w 2022 roku wyniosła średnio 14,4% według metodologii krajowej (CPI) oraz 13,2% według metodologii unijnej (HICP). Ze względu na wysoką inflację przeciętne wynagrodzenie obniżyło się w ujęciu realnym o 2,4% (r/r).

Analizując dotychczasowe miesięczne wysokości poziomu inflacji w 2023 roku (styczeń - 17,2%, luty - 18,4%, marzec 16,1%, kwiecień - 14,7%) trudno przyjąć osiągnięcie średniorocznej inflacji na poziomie 12%. Pomimo zakładanego w WFPF spadku dynamiki wzrostu CPI zdaniem Prezydium KK przedstawione projekcje inflacji są niedoszacowane.

W kolejnych latach zakłada się spadek inflacji lecz jego tempo będzie coraz wolniejsze. Zgodnie z prognozą, średnioroczna inflacja wyniesie 6,5% w 2024 roku, 3,9% w 2025 roku oraz 3,1% w 2026 roku. Głównymi czynnikami, które będą wpływały na obniżanie się inflacji będą: stabilizacja cen surowców energetycznych i żywności na rynkach światowych, relatywnie niska dynamika spożycia prywatnego (zwłaszcza w br.) oraz restrykcyjna polityka pieniężna. Jednak czynniki te obarczone są także dużą dozą niepewności.

Podkreślenia wymaga fakt, że udział inwestycji w Polsce co prawda zanotował w 2022 roku duże przyspieszenie (wzrost o 4,6%), ale było to tempo wolniejsze od wzrostu gospodarki, a stopa inwestycji (udział inwestycji w PKB) spadła do poziomu 16,8%. Z zaskoczeniem Prezydium KK przyjmuje tezę, zawartą w ocenie bieżącej sytuacji gospodarczej, że stosunkowo odporne na niekorzystne warunki makroekonomiczne okazały się inwestycje. Polska oddala się od celu wskazanego w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) gdzie założono, że stopa inwestycji w stosunku do PKB wzrośnie do ponad 25%. Rząd w następnych latach przewiduje wzrost inwestycji na poziomie do ok. 4,2% w relacji do PKB. Poważne wątpliwości budzi stwierdzenie o ożywieniu gospodarki w oparciu o ich wzrost, wynikający m.in. z rozpoczęcia realizacji projektów zaplanowanych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) oraz ze zwiększonych dostaw sprzętu militarnego. O ile druga przesłanka jest realna, o tyle realizacja KPO nadal jest nie rozstrzygnięta (część dotacyjna KPO jest prefinansowana przez Polski Fundusz Rozwoju w kwocie 1 169 898 tys. zł). Powstaje

pytanie jak będzie wyglądało dalsze finansowanie inwestycji publicznych, jeżeli Polska nie złoży skutecznie wniosku w zakresie KPO.

Rozczarowuje utrzymanie podwyższonych stawek VAT w kolejnym roku.

W zakresie rynku pracy w pierwszej kolejności pozytywnie należy ocenić postawiony w Planie cel jakim jest zwiększenie zatrudnienia. Przewiduje się, że wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20–64 lata (w %), będzie wynosił odpowiednio 76,7% w 2023 r., 77,2% w 2024 r., 77,8% w 2025 r. oraz 78,0% w 2026 r., a podejmowane działania mają koncentrować się na poprawie bezpieczeństwa i warunków pracy i ograniczenia liczby osób zatrudnionych w warunkach narażenia na czynniki niebezpieczne tj. szkodliwych i uciążliwych, co również należy ocenić pozytywnie. Oczywiście są to bardzo istotne działania, które przyczynią się do obniżenia liczby wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz wynikających z tego strat ekonomicznych i społecznych, jednakże w planie finansowym powinno położyć się równie duży nacisk na deficyty w zawodach związane z problemami demograficznymi. Prezydium Komisji Krajowej podkreśla, że stopa bezrobocia nie jest najbardziej wymiernym wskaźnikiem w kontekście obecnej i prognozowanej sytuacji na rynku pracy w Polsce, a plan w znacznej mierze na niej bazuje. Według danych opublikowanych przez Eurostat w dniu 1 lutego 2023 r. stopa bezrobocia pod koniec 2022 roku wyniosła w Polsce 2,9%. (wobec 6,1% w Unii Europejskiej i 6,6% w strefie euro). Według tych danych Polska zajęła drugie po Czechach (2,3%), miejsce pod względem najniższej stopy bezrobocia w UE. Jednocześnie, jak wskazano powyżej, mamy poważny problem demograficzny. Współczynnik dzietności w Polsce w roku 2019 wyniósł 1.44 (dane wg Eurostat). Wskaźnik stopy bezrobocia może być w tym zakresie zniekształcony poprzez różnice w zakresie osób wchodzących dopiero na rynek pracy oraz np. osób opiekujących się dziećmi. W tym zakresie nadal nierozwiązany jest problem łączenia pracy z życiem rodzinnym, zwłaszcza w przypadku kobiet i to pomimo bardzo niskiego współczynnika dzietności. Ww. dysproporcje utrzymują się od wielu lat, co potwierdza mniejszy napływ młodej rodzimej siły roboczej na polski rynek pracy. Pamiętać jednocześnie należy, że ww. trend jest bardzo niekorzystny gdyż tzw. współczynnik zastępowalności demograficznej wynosi 2.1. W tym zakresie istnieją istotne wyzwania i zagrożenia dla polskiego rynku pracy, na temat których przedmiotowy plan milczy.

W tym kontekście należy zgodzić się z prognozą długoterminową, że stopa bezrobocia nie będzie znacząco rosła, jednakże nie będzie to wynikało w takim stopniu z dobrej sytuacji na rynku pracy, co z niskiej dzietności w polskich rodzinach, która w połączeniu z cyfryzacją i automatyzacją pracy będzie stanowiła „korektę” stopy bezrobocia.

WPFPP sygnalizuje zamiar wprowadzenia na stałe dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów, tzw. 14 emerytury (zakładany koszt w 2023 r. 11,6 mld zł, który ma wzrosnąć do 13,1 mld zł w roku 2026), jednocześnie w dniu 17 maja projekt rządowej ustawy został wniesiony do Sejmu. Prezydium KK zwraca uwagę, że wypłata dodatkowej kwoty w roku nie zabezpiecza dochodów najuboższych świadczeniobiorców, tym bardziej, że taki "ryczałt" nie zwiększa świadczenia emerytalno-rentowego. Ponadto arbitralne ustalanie wysokości kryteriów dochodowych oraz terminów wypłat świadczeń nie stabilizuje sytuacji finansowej świadczeniobiorców.

Prezydium KK zwraca uwagę, że z opublikowanych w marcu przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych informacji o minimach egzystencji dla gospodarstw domowych w 2022 roku wynika, że już jedynie jeden typ gospodarstw (jednoosobowe) nie przekracza kryteriów dochodowych uprawniających do pomocy społecznej, z tym, że wartość ta jest niższa jedynie o 1 zł od kryterium dochodowego. Prezydium KK podkreśla, że wśród dominujących wydatków najuboższych gospodarstw są wydatki na utrzymanie mieszkania. W roku 2022 wydatki wzrosły wolniej niż ogólnie CPI w tej kategorii, gdyż istniała możliwość skorzystania z oferowanych osłon (ograniczenie cen energii, dodatki energetyczne, dotacje do zakupu paliw stałych). Z WPFPP wynika, że taka pomoc w 2024 roku nie będzie oferowana dla najuboższych gospodarstw, co oznacza, że przy niezmiennych (podwyższonych) kryteriach dochodowych istnieje duże zagrożenie zwiększenia się skali ubóstwa. Biorąc pod uwagę cele jakie zawarto w deklaracji z Porto w 2021 roku, Polska powinna dążyć do ograniczenia ubóstwa obywateli. Ignorowanie sygnałów ostrzegawczych może doprowadzić do oddalenia się od przyjętych celów, ale co gorsza do znacznego pogorszenia się sytuacji ekonomicznej najwrażliwszych grup społecznych.

Prezydium KK zwraca się o określenie dalszej perspektywy utrzymywania nierównomiernie wyższego obciążenia składką zdrowotną odprowadzaną w ramach zatrudnienia w porównaniu z ponoszoną przez przedsiębiorców, w tym zróżnicowania procentowego oraz progów jej wysokości przy opodatkowaniu w formie ryczałtu.

Ponadto w świetle stwierdzenia (cyt.): „Pozytywny wpływ na poziom składek na ubezpieczenia społeczne mieli również cudzoziemcy legalnie pracujący w Polsce. Liczba obcokrajowców z ubezpieczeniem emerytalnym w czerwcu 2022 roku przekroczyła milion osób” uzasadnione jest oszacowanie kształtowania się liczby cudzoziemców i jej wpływu na wolumen składki na ubezpieczenie zdrowotne.

W prognozie zostało uwzględnione stopniowe zwiększanie nakładów na ochronę zdrowia do 2024 roku do osiągnięcia poziomu 6% PKB. Po zakończeniu prac roboczej do spraw

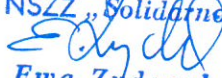
starzenia się ludności (AWG) nad prognozami dotyczącymi opieki zdrowotnej, weszła w życie ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1773). Zakłada ona stopniowe zwiększanie nakładów na ochronę zdrowia do 2027 roku aż do osiągnięcia poziomu 7% PKB.

Wyjaśnić należy czy w roku 2024 planowane jest przejęcie przez NFZ finansowania zadań, które były finansowane przez budżet państwa. Jeżeli tak to w jakiej wysokości oraz które zadania. W Funkcji 20. Zdrowie. Prezydium proponuje określić działania, stopnie ich osiągnięcia w ramach (cyt.): „(...) zapewnienia trwałego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem świadczeń ratujących życie” i „- związanych z rozwojem medycyny transplantacyjnej, chorób układu krążenia oraz innych programów polityki zdrowotnej; -podobnie jak określono dla działań związanych z rozwojem opieki onkologicznej, świadczeń transfuzjologicznych oraz rejestracji leków”.

Gdańsk, 19 maja 2023 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek